

Τὸ κινδυνώδεστερον λάθος ἡμῶν εἶναι ὅτι ἐκλαμβάνομεν τὴν κτίσιν ὡς Θεὸν, καὶ τὴν γῆν ὡς οὐρανόν. Ὅποιους θερμοὺς καὶ περιπαθεῖς συλλογισμοὺς ἔχομεν διὰ τὸν κόσμον, πρὶν αἱ θλίψεις ψυχράνῃσι καὶ μετριάσωσιν αὐτούς! Αἱ θλίψεις ὁμιλοῦσι καταπειστικῶς, καὶ ἐλκύουσι τὴν ἀκρόασιν, ὅταν οἱ ἱεροκλήρυκες δὲν εἰσακούονται. Πολλάκις ὁ ταλαίπωρος Χριστιανὸς ἀρχίζει νὰ ἐπιθυμῇ τὰ πλούτη, τὴν εὐχαρίστησιν τῆς σαρκὸς, καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἀνθρώπων, καὶ οὕτω χάνει τὴν εἰς τὰ ἐπουράνια κλίσιν, καὶ τὴν δι' αὐτὰ χαράν του, ἕως οὗ ὁ Θεὸς βάλλῃ χεῖρα εἰς τὸν πλοῦτον, ἢ τὰ τέκνα, ἢ τὴν συνειδήσιν, ἢ τὴν ὑγίαν αὐτοῦ, καὶ συντρίψῃ τὸ ὄρος του, εἰς ὃ τοσοῦτον ἐνεπιστεύετο. Καὶ τότε, ὅποταν κληήρης ὢν ἀτονίζεται ὑπὸ τῆς ἀσθενείας, ὁ κόσμος εἶναι μηδὲν, καὶ ὁ οὐρανὸς εἶναι κᾶτι. Ἐὰν ὁ Κύριος δὲν ἔβαλλεν ὑπὸ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τὰς ἀκάνθας ταύτας, ἡθέλομεν κοιμᾶσθαι ὅλην τὴν ζωὴν μας, καὶ χάσει τὴν δόξαν μας.

Αἱ θλίψεις εἶναι προσέτι τὰ δραστικώτερα μέσα τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ μᾶς προφυλάττῃ ἀπὸ τοῦ νὰ χάσωμεν τὴν ὁδόν, ἥτις ἄγει εἰς τὴν ἀνάπανσίν μας ἄνευ τοῦ περιφράγματος τούτου τῶν ἀκανθῶν ἀριστερόθεν καὶ δεξιόθεν, μόλις ἡθέλομεν φυλάττει τὸν δρόμον πρὸς τὸν οὐρανόν. Ἐὰν ὑπάρχῃ εἰς αὐτὸ ἐν μόνον ἀνοικτὸν μέρος, πόσον ἔτοιμοι εἴμεθα νὰ τὸ εὗρωμεν, καὶ νὰ παρεκτραπῶμεν δι' αὐτοῦ! Ὅταν γινώμεθα ἀσελεῖς, ἢ ὑπερήφανοι, ἢ φρονῶμεν τὰ τοῦ κόσμου, πόσον ἡ ἀσθένεια ἢ ἄλλη τις θλίψις μᾶς καταδαμάζει! Πᾶς Χριστιανὸς δύναται νὰ ὀνομάσῃ τὴν θλίψιν ἐν τῶν καλητέρων παιδαγωγῶν αὐτοῦ, καὶ νὰ εἴπῃ μετὰ τοῦ Λαβίδ, « Πρὸ τοῦ με ταπεινωθῆναι, ἐγὼ ἐπλημμέλησα » διὰ τοῦτο, τὸ λόγιόν σου ἐφύλαξα. »

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ.

ΤΟ Γνωθί σαυτὸν εἶναι μία τῶν πλέων ὠφελίμων καὶ σπουδαίων ἐντολῶν εἰς ὅλον τὸ σύστημα τῆς ἡθικῆς· ὅθεν καὶ οἱ ἀρχαῖοι μεγάλως ἐσεβάζοντο τὸ γνωμικὸν τοῦτο, καὶ μεγάλως ὑπελήπτοντο τὸ χρέος τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐξετάσεως. Λέγουσιν ὅτι Θαλῆς ὁ Μιλήσιος ἦτον ὁ πρῶτος ὅστις ἐκήρυξεν αὐτὸ, καὶ μάλιστα εἶχε συνήθειαν νὰ λέγῃ ὅτι τὸ γινώσκειν ἑαυτὸν εἶναι τὸ δυσκολώτατον πάντων. Τοῦτο μετεχειρίσθη ἔπειτα Χίλων ὁ Λακεδαιμόνιος, καὶ εἶναι μία τῶν τριῶν ἐκείνων ἐντολῶν, περὶ ὧν ὁ Πλίνιος βεβαίως ὅτι ἐπεγράφησαν εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς ναὸν μὲ χρυσᾶ γράμματα. Ἦτον ἔπειτα εἰς ὑπόληψιν μεγάλην καὶ συνεχῇ χρῆσιν παρ' ἄλλοις, ἕως οὗ ἀπέκτισε κύρος θεῖον χρησιμοῦ, καὶ ἐνομίσθη ὅτι ἐδημοσιεύθη πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἐξ ἀρχῆς παρ' αὐτοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος. Αἴτιον δὲ τῆς κοινῆς ταύτης γνώμης, λέγει ὁ Κικέρων, εἶναι ὅτι, περικλεῖον τοσοῦτον βάθος νοημάτων καὶ σοφίας, φαίνεται πολὺν μέγαν τὸ ν' ἀποδοθῇ εἰς τὴν εὐφυίαν τοῦ ἀνθρωπίνου νοός. Ἡ αὐτὴ γνώμη, ὅτι δηλ. προήρχετο ἐξ αὐτοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, ἦτον ἴσως ἡ αἰτία, δι' ἣν ἐγρά-

φη μὲ κεφαλαιώδη χρυσᾶ γράμματα ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ ἐν Δελφοῖς ναοῦ του.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ. Ἀρ. 3.

ΑΡΑΒΙΑ.

Ἡ ΑΡΑΒΙΑ εἶναι μεγάλη χερσόνησος, ἐκτεινομένη ἀπὸ τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης μέχρι τοῦ Περσικοῦ Κόλπου, καὶ ἀπὸ τῆς Συρίας μέχρι τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ. Διαιρεῖται δὲ εἰς τρία μέρη, τὴν Ἐρημον, τὴν Πετραίαν, καὶ τὴν Εὐδαίμονα Ἀραβίαν.

(I) Ἡ ΕΡΗΜΟΣ ΑΡΑΒΙΑ.

Αὕτη εἶναι τὸ βορειοανατολικὸν μέρος τῆς Ἀραβίας, καὶ συνόρεύει πρὸς βορρᾶν μὲ τὴν Συρίαν, πρὸς ἀνατολὰς μὲ τὴν Βαβυλωνίαν, πρὸς νότον μὲ τὴν Εὐδαίμονα Ἀραβίαν, καὶ πρὸς δυσμὰς μὲ τὴν Πετραίαν Ἀραβίαν καὶ τὴν Παλαιστίνην. Οὗτος εἶναι ὁ τόπος, ὅστις ὀνομάζετο ὑπὸ τῶν Ἑβραίων Γῆ τῆς Ἀνατολῆς, ἢ τῶν Ἀνατολῶν,* οἱ δὲ κάτοικοι, υἱοὶ τῶν ἀνατολῶν.

Ὁ τόπος οὗτος εἶναι, ὡς καὶ τὸ ὄνομα δηλοῖ, κατὰ τὸ πλεῖστον ἔρημος, καὶ εἰς πολλὰ μέρη ἀμμόωδης, πλην ὅχι παντοῦ. Ἐπομένως δὲν καλλιεργεῖται, ἀλλὰ κατοικεῖται ἀπὸ φυλὰς νομάδων, οἵτινες μεταβαίνουν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον κατὰ τὴν ὄραν τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἢ κατὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ποιμνίων των.

Οἱ νομάδες οὗτοι διαιροῦνται εἰς φυλὰς καὶ πατριάς, ἐξ ὧν ἐκάστη εἶναι ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὰς λοιπὰς, ἔχουσα τοὺς ἰδίους τῆς ἡγεμόνας (ἢ Σέχιδας), κατοικοῦν δὲ εἰς σκηνάς, καὶ τὰ μεγάλα πλοῦτη των συνίστανται εἰς καμήλους, βόας, πρόβατα, αἶγας, κτλ. καὶ ὅχι εἰς οἰκίας ἢ γαίαις, καθὼς μεταξὺ ἡμῶν. Ὅστις δὲ ἀναγνώσῃ τὴν ἱστορίαν τῶν πατριαρχῶν, Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ, Ἰακώβ, καὶ Ἰδοῦ, θέλει παρατηρήσῃ ὅτι ὁμοίαν κατὰ σχεδὸν διαταύτα τοὺς σημερινοὺς κατοικοῦς τοῦ τόπου τούτου.

Ἡ Αὐσίτις, πατρίς τοῦ Ἰδοῦ (Ἑβραϊστὶ Οὐζ), φαίνεται ὅτι ἦτον ἐπαρχία τοῦ τόπου τούτου, καὶ ὅτι ἔλαβε τὴν ὀνομασίαν ταύτην ἀπὸ τὸν Οὐζ, υἱὸν τοῦ Ἀράμ, καὶ ἔγγονον τοῦ Σήμ. Ἰδοῦ Γέν. ι. 28.

Ἡ Ἐρημος Ἀραβία ἐκατοικεῖτο ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἰσμαὴλ καὶ τῆς Χεττούρας. Ἔως καὶ εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ Ἰακώβ, Ἰσμαηλίται ἐμπορεύοντο μεταξὺ τοῦ ὄρους Γαλαὰδ καὶ τῆς Αἰγύπτου, καὶ εἰς αὐτοὺς ἐπωλήθη ὁ Ἰωσήφ παρὰ τῶν ἀδελφῶν του, Γέν. λζ'. 25-28. Ὀνομάζονται δὲ καὶ Μαδιανῖται, (ἐδ. 28. 30), ἢ διότι ἐκατοίκουν εἰς τὴν γῆν Μαδιάμ, ἢ διότι ἐνώθησαν μὲ τοὺς Μαδιανίτας καὶ ἔγιναν μὲ αὐτοὺς μία φυλὴ, ὡς οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἡσαῦ μὲ τοὺς Χορράιους, Γέν. λστ'.

ΑΠΟΓΟΝΟΙ ΤΟΥ ἸΣΜΑΗΛ.

Δώδεκα υἱοὶ τοῦ Ἰσμαὴλ ἀναφέρονται εἰς Γέν. κε. 13-16, Ναβαιῶν, Κηδάρ, κλπ. καὶ οἱ ἀπόγονοι των εἰς διάφορα μέρη τῆς Γραφῆς, ὡς τοῦ Ναβαιῶν, Ἡσα. ξ'. 7,--οἵτινες ὀνομάζοντο παρὰ τῶν Ἑλλήνων Ναβαθαῖοι,-- τοῦ Κηδάρ, ὀνομαζόμενοι ὁμοίως Κεδραῖοι, κατοικοῦντες μαύρας σκηνάς, ὡς καὶ οἱ σημερινοὶ νομάδες, πλουτοῦντες εἰς ἀγέλας καὶ ποίμνια, φιλοπολεμοὶ καὶ περίφημοι τοξόται,-- τοῦ Θαϊμάν, τοῦ Ἰετοῦρ, καὶ τοῦ Ναφίς.

* Ἐκ τοῦ ἐναντίου, Ἀράβ σημαίνει δύσις· δηλονότι ἡ ὀνομασία αὕτη ἐδόθη παρὰ τῶν Βαβυλωνίων ἢ μάλλον, οἱ ἐντόπιοι Ἀραβες μετόψκηναν εἰς τὴν Ἀραβίαν ἐξ ἀνατολικωτέρας χώρας, καὶ προβαίνοντες οὕτω πρὸς δυσμὰς ὀνόμαζον φυσικὰ τὸν τόπον, εἰς ὃν ἐπλησίαζον, Ἀ ρ ἄ β, ἥτοι γῆν τῆς Δύσεως.

ΑΠΟΓΟΝΟΙ ΤΗΣ ΧΕΤΤΟΥΡΑΣ.

Τὰ τέκνα τῆς Χεττούρας (γυναῖκός τὴν ὁποίαν ὁ Ἀβραάμ ἔλαβε μετὰ τὸν θάνατον τῆς Σάρρας) ἀναφέρονται εἰς Γέν. κβ'. 2, 3. Ὁ σημαντικώτερος ἐξ αὐτῶν ἦτον ὁ Μαδιάμ, ἐξ οὗ ἴσως οἱ νότιοι Μαδιανῖται.

ΑΜΜΑΝΙΤΑΙ ἢ ΑΜΜΩΝΙΤΑΙ.

Οὗτοι ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Ἀμμάν, υἱοῦ τοῦ Λὼτ, Γέν. ιθ'. 38. Ὁ δὲ τόπος τῶν ἔκειτο πρὸς ἀνατολὰς τοῦ τόπου τῶν Μωαβιτῶν καὶ τῶν φυλῶν Ρουβὴν καὶ Γάδ. Κατεῖχον δὲ κατ' ἀρχὰς καὶ τὸν τόπον τῶν δύο τούτων φυλῶν, ἀλλ' οἱ Ἀμορραῖοι τοὺς εἶχον διώξειν ἀπ' αὐτὸν πρὸ τῆς Ἐξόδου τῶν Ἰσραηλιτῶν· οὗτοι δὲ, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Μωϋσέως, ἠφάνισαν κατὰ κράτος τοὺς Ἀμορραῖους, καὶ ἔλαβον τὸν τόπον τὸν, χωρὶς νὰ πειράξωσιν ὅμως τοὺς Ἀμμανίτας, Δευτ. κεφ. β'.

Πρωτεύουσα πόλις τῶν Ἀμμανιτῶν ἦτον ἡ Ραββάθ, ὀνομαζομένη ὑπὸ τοῦ Ἰωσήπου Ραβαθὰ, καὶ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων Φιλαδέλφεια. Πολλὰ ἐρείπια τῆς πόλεως ταύτης σώζονται μέχρι τῆς σήμερον. Ὀνομάζεται δὲ Ἀμμάν.

(2) ΠΕΤΡΑΙΑ ΑΡΑΒΙΑ.

Ἡ διαίρεσις αὕτη τῆς Ἀραβίας λαμβάνει τὴν ὀνομασίαν της ἀπὸ τὴν Πέτραν, ἀρχαίαν αὐτῆς μητρόπολιν. Κεῖται δὲ πρὸς νότον τῆς Παλαιστίνης, καὶ περιλαμβάνει τὴν Ἰδουμαίαν, τὴν γῆν Μωάβ, καὶ τοὺς τόπους τῶν Ἀμαληκιτῶν, Κεναίων, Μαδιανιτῶν, κτλ. ἕως εἰς τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν καὶ τὴν Αἴγυπτον.

ΜΩΑΒ.

Οἱ Μωαβῖται κατεῖχον τὸ βορεινότερον μέρος τῆς Πετραίας Ἀραβίας ἕως καὶ πρὶν τῆς ἐποχῆς τοῦ Μωϋσέως, διώξαντες ἐκεῖθεν τοὺς Ἑμμαίους, τοὺς πρότερον κατοίκους. Δευτ. β'. 9. Κατ' ἀρχὰς ἔλαβον ὅλον τὸν τόπον τῆς φυλῆς Ρουβὴν ἕως εἰς τὸν ποταμὸν Ἰαβδόκ· ἀλλ' οἱ Ἀμορραῖοι τοὺς εἶχον διώξειν ἀπ' αὐτὸν πρὶν τῆς Ἐξόδου, (ἰδὲ Ἀριθ. κβ'. 13, 28, Κριτ. ια'. 18,) ὥστε ὁ Ἀρνὼν ἔγινε σύνορον τοῦ Μωάβ πρὸς βορρᾶν. Οἱ Ἰσραηλῖται διέβησαν κατὰ τὴν ἀπὸ Αἰγύπτου ἐξοδὸν τῶν διὰ τῆς γῆς τῶν Μωαβιτῶν, χωρὶς νὰ συγκροτήσωσι πόλεμον μετ' αὐτούς. Ἀριθ. κβ'. κτλ. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Νευη οἱ Μωαβῖται καθυπέταξαν τοὺς Ἰσραηλῖτας πρὸς καιρὸν, Κριτ. ιβ'. ἐπὶ δὲ Σαουλ καὶ Δαβὶδ πολλάκις συνεχρότουσαν πόλεμον μετ' αὐτούς. Α'. Βασ. ιδ'. 47, Β'. Βασ. η'. 2, Α'. Παρ. ιθ'. 2.

Ὁ τόπος τῶν Μωαβιτῶν ἦτον εὐκαρπὸς καὶ εὐάρεστος· ὅθεν εἰς αὐτὸν κατέφευγον Ἰσραηλῖται εἰς καιρὸν πείνας. Ρουθ α'. 2.

Ποταμοὶ τοῦ Μωάβ ἦσαν ὁ Ἀρνὼν, ὁ Ζέρεδ· ἦτοι Ζαρεδ, καὶ ὁ Νιμρίμ.

Ὁ ρη εἰς τὴν γῆν Μωάβ εἶναι πολλά· ἐκ τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰς Γραφὰς κυριώτερον εἶναι τὸ Φογὼρ, Ἀριθ. κγ'. 28, ὅπου ἔκτισεν ὁ Βαλὰκ τοὺς βωμοὺς διὰ τὸν Βελζάμ, καὶ ὅπου πιθάνως ἐπροσκυνεῖτο τὸ εἶδωλον Βεελφεγὼρ, Ἀριθ. κβ'. 3, 5, κτλ.

Κυριώτεραι δὲ πόλεις ἦσαν ἡ Ἀρ (κατὰ τοὺς Ο'. Ἡρ, Ἀριθ. κβ'. 15, κατὰ δὲ τοὺς Ἑλλήνας συγγραφεῖς Ἀρεόπολις), καὶ ἡ Κίρ-Μωάβ, ἡγουν τείχος ἢ ὀχύρωμα τοῦ Μωάβ, Ἡσα. ιε'. 1. Καὶ τῶν δύο σώζονται ἐρείπια, ἡ δὲ τελευταία κατοικεῖται ἔτι ὡς κοιμώπολις, ὀνομαζομένη Κερόκ.

ΙΔΟΥΜΑΙΑ, ἦτοι ΕΔΩΜ.

Πρὸς νότον καὶ πρὸς δυσμὰς τῆς γῆς Μωάβ ἔκειτο ἡ Ἰδουμαία, ἦτοι γῆ Ἐδὼμ, ὀνομαζομένη οὕτως ἀπὸ τοῦ Ἐδὼμ, ἡγουν

τοῦ Ἡσαῦ, ἀδελφοῦ τοῦ Ἰακώβ, Γεν. κβ'. 30. Ἐξετείνετο δὲ ἀπὸ τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης μέχρι τοῦ Αἰλιαντικοῦ Κόλπου τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης. Μέρος τι ἀδιόριστον τοῦ τόπου τούτου ἐκαλεῖτο Θαιμὰν ἀπὸ τὸν Θαιμὰν, ἔγγονον τοῦ Ἡσαῦ, Γεν. λστ'. 11, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἦτον ὁ Ἐλιφάξ, εἰς ἐκ τῶν τριῶν φίλων τοῦ Ἰώβ.

Ἡ Ἰδουμαία ἀναφέρεται ὡς βασιλεῖον κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, Γέν. λστ'. 31-39. Ἐκατοικεῖτο δὲ κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τῶν ἀπογόνων Σηεῖρ τοῦ Χορράιου,* ἐξ οὗ ὠνομάσθη καὶ τὸ ὄρος Σηεῖρ, τὸ ἐκτενόμενον εἰς ὅλον τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Ἰδουμαίας. Ἐπειτα δὲ οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἡσαῦ, κατὰ μέρος μὲν διώξαντες τοὺς Χορράιους, κατὰ μέρος δὲ ἐνωθέντες μετ' αὐτοὺς, κάτεστάθησαν ἔθνος δυνατόν, καὶ εἰς τοὺς Ἰσραηλῖτας πολέμιον καὶ ἐπιφοβόν. Α'. Βασ. ιδ'. 47, Β'. Βασ. η'. 14, κτλ.

Πρωτεύουσα πόλις τῆς Ἰδουμαίας ἦτον ἡ Πέτρα, τὴν ὁποίαν ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰούδα Ἀμασίας κυριεύσας μετωνόμασε Ἰοκθεήλ. Δ'. Βασ. ιδ'. 7. Ἐφημιζέτο δὲ διὰ τὴν ἀξιολογὸν της θέσιν εἰς στενὴν καὶ βαθεῖαν κοιλάδα, περικυκλωμένη ἀπὸ βράχους ἀποκρήμνους, καθὼς καὶ διὰ τοὺς ναοὺς καὶ τοὺς λεηλατομημένους τάφους της· πλὴν ἡρημώθη ἐξ ὀλοκλήρου πρὸ πολλῶν ἡδὴ αἰώνων, συμφώνως μετὰ τὰς τοῦ Ἰερεμίου καὶ τοῦ Ἀβδίου προφητείας. Ἡ κοιλάς, ἐν ᾗ ἔκειτο, ὅπου καὶ οἰκίζονται πολλὰ ἀξιολογὰ ἐρείπια, ὀνομάζεται Ἀραβιστὶ Οὐάδι Μούσα, ἢ Κοιλὰς τοῦ Μωϋσέως, καὶ πλησίον αὐτῆς πρὸς δυσμὰς ὑψόνεται τὸ ὄρος Ὠρ, ὅπου ἀπέθανεν ὁ Ἀαρὼν, τὸ ὅπλιον καὶ οἱ Ἀραβες ὀνομάζουν τὴν σήμερον Νέβι Ἀρ οὐ ν, ἡγουν ὄρος τοῦ προφήτου Ἀαρὼν.

Εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Ἐδὼμ ἦσαν καὶ ἡ Αἰλᾶθ, ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ κόλπου τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης, σωζομένη ἕως τὴν σήμερον, καὶ πλησίον αὐτῆς ἡ Γασιὼν Γάβερ, ὁμοίως ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ὅπου καὶ ὁ βασιλεὺς Σολομὼν κατεσκεύασε πλοῖα. Γ'. Βασ. θ'. 26, Δευτ. β'. 8.

ΑΜΑΛΗΚ.

Οἱ Ἀμαληκῖται κατ' ὅσον πρὸς δυσμὰς τῶν Ἰδουμαίων. Ἦσαν δὲ φυλὴ ἀρχαιοτάτη, Γεν. ιδ'. 7, Ἀριθ. κδ'. 20. Οὗτοι πρῶτοι ἀντεστάθησαν εἰς τοὺς Ἰσραηλῖτας μετὰ τὴν ἀπ' Αἰγύπτου ἐξοδόν, μετὰ δὲ πολυχρόνιον ἔχθραν πρὸς τοὺς Ἰσραηλῖτας, ἠφανίσθησαν ὑπὸ τοῦ Ἐζεκίου.

ΜΑΔΙΑΜ.

Δύο φυλαὶ ἔφερον καὶ μετέδωκαν εἰς τοὺς τόπους τῶν τὸ ὄνομα τοῦτο· ἡ μὲν πλησίον τοῦ ὄρους Σινὰ, ὅπου κατέφυγεν ὁ Μωϋσῆς, Ἐξοδ. β'. 15, ἡ δὲ πλησίον εἰς τοὺς Μωαβῖτας, ἡ καὶ συμμετόχος μετ' αὐτοὺς τῆς πρὸς τὸν Ἰσραὴλ ἔχθρας, Ἀριθ. κβ'. 4, 5, Κριτ. στ'. 1-6.

ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΤΟΥ ΣΙΝΑ.

Ἡ μεταξὺ τῶν δύο κλάδων τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης χερσονήσος εἰς μὲν τὰ παραθαλάσσια κατωκίετο ὑπὸ φυλῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀγνώστων εἰς ἡμᾶς· τὸ δὲ ἐνδότερον ἦτον ἐρημος μεγάλη καὶ φοβερά, Δευτ. α'. 19, καὶ εἰς αὐτὴν ἐπλανῶντο οἱ Ἰσραηλῖται τεσσαράκοντα χρόνους. Ἀδύνατον ὅμως εἶναι νὰ

* Ἠγουν, τοῦ τρωγλοδύτου, ἦτοι κατοικοῦντος εἰς σπήλαια.

+ « Ὑπερηφανία τῆς καρδίας σου ἐπήρξε σε κατασκηνοῦντα ἐν ταῖς ὁπαῖς τῶν πετρῶν· ὑψὼν κατοικίαν αὐτοῦ, λέγων ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Τίς με καταξεί ἐπὶ τὴν γῆν; Ἐὰν μετεωρισθῇς ὡς αἰετὸς, καὶ ἐὰν ἀναμείσῃς τῶν ἄστρων θῆς νοστίαν σου, ἐκείθεν κατὰξω σε, λέγει Κύριος. » Ἀβδίου, ἐδ. 3, 4.

ἐξακριβώσωμεν ὅλας τὰς θέσεις, ἐν αἷς ἐστρατοπέδευσαν κατὰ τὸ πολυχρόνιον τοῦτο διάστημα.

Τὸ ὅρος Σινὰ κατεστάθη τὸ σημαντικώτερον ἀπ' ὅλα τὰ ὅρα τοῦ κόσμου, διότι ἐκεῖ ἐφανερώθη ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ, καὶ αἱ δέκα ἐντολαὶ ἐλαλήθησαν θαυμασίως εἰς ἐπήκοον ὅλου τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ.

(3) Η ΕΥΔΑΙΜΩΝ ΑΡΑΒΙΑ.

Ὡνομάσθη οὕτω πιθανῶς διὰ τὴν εὐκαρπλίαν καὶ τὴν ποιικίαν τῶν προϊόντων της. Μεταξὺ δὲ τούτων ἦσαν καὶ εἶναι ἀκόμη σίτος, κριθή, ὀρύζιον, λεμόνια, κίτρα, πορτογάλλια, ρόδια, σῦκα, σταφύλια, καὶ πολλῶν εἰδῶν ἀρώματα.

ὑπὸ δὲ τῶν Ἰσραηλιτῶν τὸ μέρος τοῦτο τῆς Ἀραβίας ὠνομάζετο καὶ Αἰθιοπία, * Ἀριθ. ιβ'. ι, β'. Παρ. κά. ιβ, Ἀμβ. γ'. 7. Τὴν σήμερον ὀνομάζεται Ἰέμεν.

Ἡ Εὐδαίμων Ἀραβία ἑκατοικεῖτο ἀπὸ ἀπογόνους καὶ τοῦ Σὴμ καὶ τοῦ Χάμ. Γεν. ι. 7, 26-28. Ὁ Σαβὰ ἡ Σαβεὺ, υἱὸς τοῦ Ἰεκτάν, (ἐδ. 27,) πιθανῶς ἦτο πρόγονος τοῦ λαοῦ, ἐπὶ τὸν ὅποιον ἐβασίλευεν ἡ βασίλισσα, ἥτις ἐπισκέφθη τὸν Σολομῶντα.

Ἡ Σαναά, πρωτεύουσα τῆς Ἰέμεν, ὠνομάζετο καὶ εἰς τὴν ἔκτην ἀκόμη ἑκατονταετηρίδα Οὐζάλ, καὶ, κατὰ τὴν γενικὴν γνώμην τῶν Ἀράβων, ἐθεμελιώθη ὑπὸ τοῦ Οὐζάλ (ἦτοι Αἰζήλ), Γεν. ι. 27.

Ἡ. Ρ**

ΠΕΡΙ ΟΡΓΗΣ.

ΑΘΗΝΟΔΩΡΟΣ ὁ φιλόσοφος ἐξήγησε τὴν ἀδειαν τοῦ ν' ἀπέλθῃ ἐκ τῆς αὐλῆς τοῦ Αὐγούστου, ἐπειδὴ ἦτο γηραιός. Λαβὼν αὐτὴν, καὶ ἀποχαιρετῶν ἐνῷ ᾤφινε τὴν αὐλήν, εἶπε πρὸς τοὺς ἄλλους, «Καίσαρ, ὅταν ὀργίζῃσαι, ἐνθυμοῦ νὰ μὴ λέγῃς μήτε νὰ πράττῃς τι, πρὶν ἀπαγγεῖλῃς τὰ εἰκοσιτέσσαρα γράμματα τοῦ Ἀλφαβήτου.» Διὰ τοῦτο ὁ Καίσαρ, λαβὼν τὴν χειρὰ του, «Μὲ εἶσαι ἀκόμη ἀναγκαῖος,» εἶπε, καὶ τὸν ἐβάσταξεν ἀκόμῃ ἐν ἔτος. Τὸν κανόνα τοῦτον διεψήμισαν οἱ παλαιοὶ ὡς σοφώτατον.

Ὅπου πολλὴ ὀργή, ἐκεῖ καὶ κρυφὴ τις υπερηφάνια βασιλεύει, ἥτις ἐξάπτεται, ὡς ἡ πυρίτις, ὑπὸ παντός σπινθῆρος ἐγγίζοντος αὐτῇ. Μολοντί ἡ φυσικὴ κλίσις ἐνίοτε μᾶς παρακινεῖ, γενικῶς εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ συνεχὴς καὶ μετὰ πάθους ἀγανάκτησις ἀναθρύει ἐκ τῆς υπερηφανίας· διότι ἡ υπερηφάνια καὶ ἡ ὀργή εἶναι συνδεδεμένα, ὡς ἡ ταπεινοφροσύνη καὶ ἡ πραότης.

Περὶ τῶν ὕδρεων, αἵτινες τὸσον διερεθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους, ἔκαμεν ὁ Μάρκος Ἀντωνίνος ὀρθὴν τινὰ παρατήρησιν— «Φέρεται τις κακῶς πρὸς με;—Γέ ἐκ τούτου; Ἡ πράξις εἶναι ἰδίᾳ του, ὡς καὶ ἡ θέλησις ἥτις τὸν παρακινεῖ· ὅθεν ἂς στοχασθῇ αὐτός. Τὸ παιῖσμα καὶ ἡ ὕβρις εἶναι ἰδίᾳ του, καὶ ὄχι ἰδίᾳ μου. Ἐγὼ εὐρίσκομαι εἰς τὴν προσδιορισθεῖσάν μοι θέσιν, καὶ ἐκπληρῶ τὰ καθήκοντά μου.»

ΠΑΙΘΥΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ.

Οἱ Ἕλληνες, περὶ τὸν χρόνον καθ' ὃν ὑπετάχθησαν εἰς τοὺς Ῥωμαίους, ἦσαν καὶ πλούσιοι καὶ πολυάνθρωποι. Ὁ Ἀλέξανδρος εἶχεν ἐκβάλλειν εἰς κυκλοφορίαν θησαυροὺς, ἐπισωρευθέντας ἐν διαστήματι πολλῶν ἑκατονταετηρίδων· ὁ δὲ διαμελισμὸς τῆς αὐτοκρατορίας του ἐμπόδισε τὴν ἀπογύμνωσιν πολ-

λῶν χωρῶν εἰς πλουτισμὸν μιᾶς μόνης βασιλευούσης. Ἐνεκα τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πρωτευουσῶν καὶ ἀνεξαρτήτων πόλεων ἐν τῷ Ἑλληνικῷ κόσμῳ ἐκυκλοφόρουσαν τὰ χρήματα, καὶ ἤκμαζε τὸ ἐμπόριον, καὶ ἠῤῥεξαν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος, ὡς πάσης ἄλλης χώρας, πιθανόν ὅτι παραπολὺ διέφερεν εἰς διαφόρους περιόδους· καὶ οὐδ' ἡ ἀναλογία τῶν δούλων πρὸς τοὺς ἐλευθέρους κατοίκους διέμενέ ποτε ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀπαραλλάκτως ἡ αὐτή. Ἀλλ' αἱ γνώσεις μας περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος εἰς διαφόρους ἐποχὰς εἶναι τόσον ἀτελεῖς, ὥς ἐδίολου ἀδύνατον ἤθελεν εἶσθαι νὰ προσδιορίσωμεν εἰς ποίαν ἐποχὴν τὸ Ἑλληνικὸν γένος ἦτο πολυανθρωπότερον. Ἡ αὐτοκρατορία τῶν Ἑλλήνων ἦτο μάλλον ἐκτεταμένη εἰς τὸ διάστημα τῆς ἑκατονταετηρίδος, ἥτις παρῆλθεν ἀμέσως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου· ἀλλ' ἐκ τούτου μόνου δὲν δυνάμεθα ἀσφαλές τι νὰ συμπεράνωμεν περὶ τοῦ ποῖον λόγον εἶχεν ἡ κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν πληθὺς τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους πρὸς τὴν πληθὺν τῆς ἐφεξῆς ἑκατονταετηρίδος.

Πόσον δὲ εἶναι σφαλὲρὰ οἰαδήποτε συμπεράσματα περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ἀρχαίων χρόνων, συναγόμενα ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν κατοίκων εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους, γίνεται δῆλον ὅταν στοχασθῶμεν τὴν ταχεῖαν αὐξησιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους εἰς τὸ πλείστον μέρος τῆς Εὐρώπης, ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν. Κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ Γιββῶνος, ὁ πληθυσμὸς τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας ἐπὶ Κλαυδίου ἦτον ἑκατὸν εἰκοσι ἑκατομμύρια· τῆς δὲ νεωτέρας Εὐρώπης, καθ' ὃν χρόνον ἐγράφε (1776), ἑκατὸν ἑπτὰ ἑκατομμύρια. Ἐβδομήκοντα ἔτη δὲν παρῆλθον ἀκόμῃ, καὶ ὅμως αἱ ἀπαριθμούμεναι ὑπ' αὐτοῦ χῶραι περιέχουσιν ὑπὲρ τὰ διακόσια δέκα ἑκατομμύρια. Ἡ διαφορὰ, ἡ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς συμβῆσας εἰς τὸν πληθυσμὸν τῶν Ἰουδαίων, ἰκανῶς ἐξηγεῖ εἰς ποίας μεταβολὰς ὑπόκειται πάντοτε λαὸς ἀπεξενωμένος τῆς πατρίδος του, ὡς ἦτο, μετὰ τὸν Ἀλέξανδρον, μέγα μέρος τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Οἱ Ἰουδαῖοι πολὺ λίκις ἦσαν ὀλιγώτεροι—πολλὰκις δὲ ἴσως καὶ πολυαριθμότεροι—παρ' ὅσον εἶναι τὴν σήμερον· καὶ ὅμως φαίνονται τάνυν οὐχ ἦττον πολυπληθεῖς ἢ ἐπὶ Σολομῶντος,*

* Ἡ ἀπογραφή τοῦ Δαβὶδ (β'. Βασιλ. κδ'. 9) δεικνύει ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι ἦσαν τότε περὶ τὰ πέντε ἑκατομμύρια. Τὰ ἀμέτρα πλούτη τοῦ Σολομῶντος, ὅστις πρέπει νὰ εἶχεν ἐτήσιον εἰσόδημα περὶ τὰ δύο ἑκατομμύρια Λιτρῶν Στερλινῶν, (220,000,000 γροσίων), καὶ ὁ παρὼν πληθυσμὸς τῆς Μεσότης, ὅστις εἶναι κατ' ἀναλογίαν μεγαλύτερος, καθιστᾷσι τοῦτο οὐδ' ἀπίθανον οὐδ' ἀπίστευτον. Εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν οἱ Ἰουδαῖοι ἦσαν πολυπληθέστατοι, καὶ μακρὰν διεσκορπισμένοι, καὶ εἶχον ἤδη ἀπώλεσει τὴν ἰδίαν αὐτῶν γλῶσσαν, Πράξ. β'. 9. Οἱ Ἕλληνες εἶδειξαν πάντοτε ἰσχυροτέραν προσκόλλησιν εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν διαλέκτον.

* Τὸ ὄνομα τοῦτο ὄχι μόνον δὲν ἦτο, καθὼς σήμερον, περιωρισμένον εἰς μέρος τῆς Ἀφρικῆς, ἀλλ' ἐξετείνετο ἕως καὶ εἰς τὰ πλείονα τῆς Καππίας Θαλάσσης μέρη, ὡς φαίνεται ἀπὸ Γεν. β'. 13.